

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 1 lipca 2016 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi - Widzewa w Łodzi, w sprawie o sygn. akt II Ns 764/12 z wniosku M. P. z udziałem T. B., J. Z. (1) o podział majątku spółki cywilnej oddalił wniosek.

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło w oparciu o ustalenie, że w dniu 28 stycznia 2007 roku J. Z. (1), T. B., M. P. zawarli umowę spółki cywilnej i mieli działać pod firmą (...) spółka cywilna, wskazując w tej umowie przedmiot prowadzonej działalności, to, w jakiej wysokości każda z tych osób miała wnieść wkład i jaki, wskazując w jakiej wysokości każda tych osób miała uczestniczyć w zyskach, odpowiadać za zobowiązania, wskazując jeszcze inne postanowienia objęte zawieraną umową. W czerwcu 2007 roku wyżej wskazane osoby rozwiązały wyżej oznaczoną spółkę. Po rozwiązaniu wyżej oznaczonej spółki cywilnej pozostały nieuregulowane do dnia dzisiejszego długi związane z prowadzeniem przez wyżej wskazane osoby działalności w ramach wyżej wskazanej spółki. I tak, wobec wierzyciela T. R. dług na kwotę 64 074,40 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 19 maja 2007 roku do dnia zapłaty i wraz z kosztami procesu w kwocie 6 821,00 zł, wobec wierzyciela T. R. dług na kwotę 24 057,58 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 24 marca 2007 roku do dnia zapłaty i wraz z kosztami procesu w kwocie 2 718,00 zł, wobec wierzyciela P.K.O. B.P. S.A. z siedzibą w W. dług z tytułu obsługi rachunku bankowego, jaki wyżej wskazani wspólnicy mieli w ramach prowadzonej spółki wyżej wskazanej, który to rachunek nie został zamknięty do dnia dzisiejszego, wobec wierzycieli M. B. i J. Z. prowadzących działalność pod firmą Usługi (...), (...). B. i J. (...) s.c. dług w kwocie 1 822,68 zł.

Sąd oddalił zgłoszone i nierozpoznane wnioski dowodowe, albowiem były one bez znaczenia dla rozstrzygnięcia w sprawie, co należy stwierdzić na podstawie tez dowodowych zakreślonych dla tych środków dowodowych, przy jednoczesnym uwzględnieniu poczynionych ustaleń wskazanych powyżej w tym uzasadnieniu i konsekwencji prawnych z tego płynących. Poczynione ustalenia o tym, że po rozwiązaniu wyżej oznaczonej spółki cywilnej pozostały nieuregulowane do dnia dzisiejszego długi związane z prowadzeniem przez wyżej wskazane osoby działalności w ramach wyżej wskazanej spółki cywilnej, determinują treść rozstrzygnięcia orzeczoną w sprawie i dowody, które nie zostały przeprowadzone w sprawie nie mogłyby wpłynąć na treść rozstrzygnięcia, jako że nie odnosiły się one do bezspornego i udowodnionego dokumentami faktu, że po rozwiązaniu wyżej oznaczonej spółki cywilnej pozostały nieuregulowane do dnia dzisiejszego długi związane z prowadzeniem przez wyżej wskazane osoby działalności w ramach wyżej wskazanej spółki cywilnej.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Rejonowy stwierdził, że wniosek o podział majątku spółki cywilnej został oddalony jako przedwczesny, albowiem Sąd ustalił za pomocą dokumentów, a nadto poniżej wskazane twierdzenie uczestników nie było kwestionowane przez wnioskodawcę, że po rozwiązaniu wyżej oznaczonej spółki cywilnej pozostały nieuregulowane do dnia dzisiejszego długi związane z prowadzeniem przez wyżej wskazane osoby działalności w ramach wyżej wskazanej spółki cywilnej. Podstawą prawną takiego rozstrzygnięcia stanowił przepis art. 875 § 2 i § 3 k.c. Przepis ten stanowi, że z majątku wspólników spółki cywilnej po spłaceniu długów zwraca się wspólnikom ich wkłady, dzieli się nadwyżkę wspólnego majątku. Dopiero, gdy zostaną uregulowane wszystkie zobowiązania wspólników będących zainteresowanymi w tej sprawie, związanych z prowadzeniem przez te osoby spółki cywilnej oznaczonej powyżej, to wówczas dopiero będzie możliwym przeprowadzenie podziału majątku wspólnego wspólników tej spółki.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia wniósł M. P., zaskarżając je w całości. Rozstrzygnięciu Sądu Rejonowego skarżący zarzucił naruszenie przepisów postępowania:

- art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego, w szczególności:

- przyjęcie, że wniosek o podział majątku spółki jest przedwczesny, ze względu na nieuregulowanie do chwili obecnej przez uczestników postępowania długów związanych z jej prowadzeniem,

- art. 232 k.p.c. w zw. z art. 13 §2 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego ds. budownictwa oraz uzupełniającej opinii biegłego ds. rachunkowości, mimo zgodnego w tym zakresie wniosku stron postępowania, na okoliczność utraconych przez spółkę cywilną korzyści oraz zysku spółki podlegającym podziałowi,

- art. 230 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez uznanie, że pozostały niespłacone przez wspólników długi spółki, mimo że uczestnicy nie podnosili takiego zarzutu,

- sprzeczność ustaleń Sądu z zebrany w sprawie materiałem dowodowym, poprzez przyjęcie że T. R. jest wierzycielem spółki, podczas gdy to spółka cywilna jest wierzycielem w stosunku do T. R..

- art. 875 k.c. poprzez uznanie, że wniosek o podział majątku spółki jest przedwczesny, ze względu na długi spółki, mimo że uczestnicy nie podnosili zarzutu istnienia nieuregulowanych długów i wnosili o dokonanie podziału majątku spółki.

W konkluzji skarżący wniosł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji, zasądzenie solidarnie od uczestników na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jako zasadna skutkowałą uchyleniem zaskarżonego postanowienia i przekazaniem sprawy Sądowi Rejonowemu dla Łodzi – Widzewa w Łodzi do ponownego rozpoznania.

Przedmiotowe rozstrzygnięcie obarczone jest błędem o takiej doniosłości, że nie może się ostać.

Analiza przedmiotowego rozstrzygnięcia wraz z przedłożonym uzasadnieniem nasuwa wniosek, że Sąd I instancji nie rozpoznał istoty sprawy w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że nierozpoznanie istoty sprawy w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c. oznacza zaniechanie zbadania materialnej podstawy żądania albo pominięcie merytorycznych zarzutów pozwanego. Przyczyna zaniechania może wynikać z pasywności sądu bądź z błędnej oceny przesłanki niweczącej lub hamującej roszczenie. Błędna ocena w tym przedmiocie odnosi się przede wszystkim do sytuacji, gdy sąd pierwszej instancji nieprawidłowo przyjął istnienie przesłanki niweczącej lub hamującej roszczenie, co w konsekwencji doprowadziło do niezbadania materialnej podstawy żądania. Należy jednak podkreślić, że niewyczerpanie oferowanych przez stronę dowodów także może stanowić nierozpoznanie istoty sprawy, zwłaszcza jeżeli zmierzały one do wykazania przesłanki unicestwiającej roszczenie (postanowienie SN Izba Cywilna z dnia 24 listopada 2016 roku, II Cz 115/16, L.).

W pisemnych motywach zaskarżonego postanowienia Sąd Rejonowy wskazał, że rozstrzygnięcie oddalające wniosek zapadło w przedmiotowym kształcie z uwagi na to, że wniosek o podział majątku spółki jest przedwczesny, bowiem Sąd ustalił, że po rozwiązaniu spółki cywilnej pozostały nieuregulowane długi związane z prowadzeniem spółki.

Rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji jest błędne. Z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie nie wynika, by spółka, której majątek miał podlegać podziałowi miała niespłacone długi. Brak jest dowodu w sprawie na okoliczność, jak przyjął Sąd Rejonowy, że spółka miała długi wobec T. R.. Z nakazów zapłaty (k. 208 i 209), na które powołuje się Sąd Rejonowy, wynika że to T. R. był dłużnikiem wspólników spółki a nie ich wierzycielem. Odnośnie wskazanego długu z rachunku bankowego, stwierdzić należy, że wyciąg z tego rachunku został sporządzony w dniu 1 lipca 2007 r (k. 277) a zaświadczenie z banku w dniu 3 kwietnia 2013 roku (k.284). Brak jest dowodu, że zadłużenie to nadal istnieje i nie zostało spłacone. Ponadto z zaświadczenia banku wynika, że spółka posiadała rachunek bankowy, a nie że nadal go posiada. Co prawda uczestnicy podnosili, że spółka ma niespłacony dług na kwotę 1.822,68 zł za usługi dźwigowe, na dowód załączyli fakturę i dlatego też wnosili o oddalenie wniosku o podział majątku spółki (k.251-255). Przedstawiona przez uczestników na okoliczność istnienia długu spółki faktura vat na w/w kwotę za usługi dźwigowe nie stanowi dowodu na istnienie długu spółki. Wskazuje na powstanie zobowiązania i obowiązek zapłaty wynikającej z

niej należności, ale nie dowodzi, że należność ta nie została zapłacona, zwłaszcza że została wystawiona bardzo dawno bo 30 czerwca 2007 roku i jest najprawdopodobniej przedawniona. Uszła uwadze Sądu Rejonowego, podnoszona przez uczestników postępowania T. B. i J. Z. (1) kwestia dokonanej przez nich z własnych środków spłaty zobowiązań spółki. W takiej sytuacji, nie ma przeszkód do przeprowadzenia podziału majątku spółki a złożony wniosek o podział nie jest przedwczesny.

W orzecznictwie przyjmuje się, że złożenie wniosku o podział majątku spółki nie może wyprzedzać spłacenia długów spółki (por. wyrok SN z dnia 9.2.2000 r., III CKN 599/98 - OSNC 2000/10/179). Użyte w § 2 art. 875 KC wyrażenie "po zapłaceniu długów spółki" może tylko oznaczać długi wobec osób nie będących członkami spółki. Wyeliminowanie długów spółki sprawia, że podział obejmuje w kolejności zwrot wkładów i "pozostałą nadwyżkę", czyli resztę stanu czynnego, aktywów spółki. Nie zawsze jednak po zaspokojeniu wierzycieli spółki pozostaje do podziału jej majątek. Przeciwnie, majątek spółki może nie wystarczyć na pokrycie długów zewnętrznych, a w takim wypadku, zważywszy na odpowiedzialność solidarną wspólników za zobowiązania spółki, zaspokojenie wierzycieli następuje kosztem majątków osobistych poszczególnych wspólników (art. 864 KC). W tych okolicznościach spłacone długi nie przestają jednak być długami spółki, są jej majątkiem pasywnym, a w istocie stratami, w których z mocy art. 867 § 1 KC uczestniczą wszyscy wspólnicy. Jeżeli wobec tego wspólnicy mają prawo do równego udziału w zyskach i w takim stosunku uczestniczą w stratach (art. 867 § 1 zd. 1 KC), w razie zaś pozostania nadwyżki, podlega ona podziałowi - to nie ma żadnych racji aby sprzeciwiać się stanowisku, że podziałowi podlegają także same tylko długi spółki spłacone przez poszczególnych wspólników. (Postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 22 maja 2003 r. II CKN 101/01, L.).

Analiza zgromadzonego w niniejszej sprawie materiału dowodowego nakazuje zgodzić się ze skarżącym, że uznanie przez Sąd Rejonowy, że wniosek o podział majątku spółki jest przedwczesny jest błędne. W sprawie brak jest dowodów świadczących o istnieniu długów spółki. Nie zaistniały w sprawie okoliczności, które zwolniły Sąd Rejonowy od weryfikacji i dokonania prawidłowej oceny przesłanek wynikających z art. 875 k.c. w zakresie dopuszczalności dokonania podziału majątku spółki. Wobec zajmowanego stanowiska w kwestii długów spółki przez wnioskodawcę i uczestników postępowania i braku dowodów na istnienie tych długów, Sąd powinien rozpoznać wniosek o podział majątku spółki. Błędne przyjęcie przez Sąd Rejonowy istnienia długów spółki doprowadziło do uznania wniosku jako przedwczesnego i oddalenia, co spowodowało w istocie, że Sąd uchylił się od rozpoznania istoty sprawy i dokonania podziału majątku spółki.

Mając powyższe na względzie, Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., uchylił zaskarżone postanowienie i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia, o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sąd Rejonowy ponownie rozpoznając sprawę w pierwszej kolejności wyjaśni zarysowane powyżej wątpliwości, w tym przede wszystkim zweryfikuje kwestię odnoszącą się do długów spółki i stanowiska wnioskodawcy oraz uczestników w tym zakresie, a także braku udowodnienia długów spółki. Następnie rozstrzygnie w przedmiocie złożonego wniosku o podział majątku spółki, po uprzednim wnikliwym rozważeniu zasadności stanowisk uczestników w kontekście relewantnych przepisów prawa. Sąd Rejonowy będzie miał przy tym baczenie, aby dokonany podział należycie respektował interesy podmiotów zainteresowanych.